

HILDUINUS

ABBAS S. DIONYSII.

NOTITIA HISTORICA IN HILDUINUM

[Gall. Christ., inter

Hilduinus, qui et aliquando Aldoinus, discipulus Alcuini, illustri genere ortus, ut pote qui frater Wigrini comitis Petragoricensis et Engolismensis, Caroli Calvi propinqui, itemque frater Bernardi et Gairoldi comitis, qui in necrologio Sangermanensi memorantur, si minus erat monachus, cum ad S. Dionysii monasterium accessit, in hoc induisse monachum non incongrue colligitur, ex antiquo Argentolii necrologio, atque etiam Dionysiano, ubi ad decimum Kal. Decemb. « beati Dionysii monachus abbas » appellatur. Eligitur abbas anno 814 ex libro primo de Miraculis S. Dionysii, cap. 1, seu 815, secundum hodie inchoandi anni rationem. Sane hoc anno Ludovici Augusti primo, Kalendis Decembris, indictione xiii, regis defensionis duo privilegia obtinuit ab hoc principe, qui et anno circiter 822 præceptum dedit de commutatione quorundam prædiorum Hilduinum abbatem inter et Hidulfum de quibusdam bonis in Alsatia sitis. Hilduino Ludovicus et Lotharius Augusti tribuunt remissionem pensionis annuæ ducentorum vini modiorum, quos quidem primum gratuito Dionysianus abbas occasione cuiusdam vini penurie, ad Vern (Vernvillam) palatium, dein ex quadam consuetudine successores persolvebant, jam vero regii exactores *pro lege et debito censu* exigebant. Datum est hoc præceptum anno circiter 825, quo jam tempore Hilduinus erat archicapellanus, seu major elemosynarius, abbas S. Medardi Suessionensis et S. Germani a Pratis. Anno sequenti Ludovicus Pius imperator misso Romam Lothario pro sedandis super electione Eugenii II papæ motibus exortis Hilduinum abbatem consiliarium adhibuit. Habetur ad annum 828 Ludovici et Lotharii præceptum pro commutatione quorundam bonorum in pago Andegavensi inter Fulricum et Hilduinum abbatem, qui et memoratur hoc circiter anno in præcepto eorundem imperatorum decernentium ad preces Theodradæ abbatissæ beatæ Mariæ de Argentolice, ut post ejus decessum ad S. Dionysium ista revertatur ecclesia. Circa 830 Rabanus Fuldensis abbas Commentarios suos in librum regum misit ad Hilduinum abbatem et sacri palatii archicapellanum, qui aliquam Rabani scriptionem sibi utilem ab eo petierat, per quemdam Fuldensem monachum, quem Rabanus ad palatium direxerat. Multis laudatur Hilduinus ab omnibus illorum temporum scriptoribus. « Excellentissimum abbatem » vocat Lupus abbas Ferrariensis, quicum in adolescentia vixerat. Idem epistola 110, « nobilitatis, dignitatis et moderationis apice conspicuum » prædicat, nempe ob dignitatem archicapellani qua præditus erat, unde et « ecclesiasticorum magister » ab eodem auctore dicitur. Frotharius episcopus epist. 11 « excellentissimæ virum nobilitatis et gloriosæ dignitatis apice sublimatum, a Deo electum patrem et magistrum ; » et epist. 16 « inclutum et omni nobilitate præclarum, » compellat, qui et in epistola ecclesiæ Senonensis pro electione Jeremie, « sacris negotiis admodum idoneus et laboriosus » appellatur. Quod res ecclesiasticas hic solus, aut certe cum rege moderaretur. Ad hoc Theganus eum recenset inter

magnates imperatoris Ludovici Augusti, qui præsulæ. Walaffidus Strabo in capitulis ad eum scriptis tom. sexto Antiquarum Lectionum Canisii vocat « magnum Agobardus Lugdunensis archipresulæ cum sensus probitate compositis et doctrinæ Agobardus Lugdunensis archipresulæ cum « sanctissimum ac beatissimum » vocat in epistola ad proceres palatii, « Walaffidus Strabo » Dei adiutorem christianissimum imperatoris Ludovici. » Attamen cum anno 830 una cum Wala Corbeiensi abbatem in Saxonia inchoandi anni rationem. Sane hoc anno Ludovici Augusti primo, Kalendis Decembris, indictione xiii, regis defensionis duo privilegia obtinuit ab hoc principe, qui et anno circiter 822 præceptum dedit de commutatione quorundam prædiorum Hilduinum abbatem inter et Hidulfum de quibusdam bonis in Alsatia sitis. Hilduino Ludovicus et Lotharius Augusti tribuunt remissionem pensionis annuæ ducentorum vini modiorum, quos quidem primum gratuito Dionysianus abbas occasione cuiusdam vini penurie, ad Vern (Vernvillam) palatium, dein ex quadam consuetudine successores persolvebant, jam vero regii exactores *pro lege et debito censu* exigebant. Datum est hoc præceptum anno circiter 825, quo jam tempore Hilduinus erat archicapellanus, seu major elemosynarius, abbas S. Medardi Suessionensis et S. Germani a Pratis. Anno sequenti Ludovicus Pius imperator misso Romam Lothario pro sedandis super electione Eugenii II papæ motibus exortis Hilduinum abbatem consiliarium adhibuit. Habetur ad annum 828 Ludovici et Lotharii præceptum pro commutatione quorundam bonorum in pago Andegavensi inter Fulricum et Hilduinum abbatem, qui et memoratur hoc circiter anno in præcepto eorundem imperatorum decernentium ad preces Theodradæ abbatissæ beatæ Mariæ de Argentolice, ut post ejus decessum ad S. Dionysium ista revertatur ecclesia. Circa 830 Rabanus Fuldensis abbas Commentarios suos in librum regum misit ad Hilduinum abbatem et sacri palatii archicapellanum, qui aliquam Rabani scriptionem sibi utilem ab eo petierat, per quemdam Fuldensem monachum, quem Rabanus ad palatium direxerat. Multis laudatur Hilduinus ab omnibus illorum temporum scriptoribus. « Excellentissimum abbatem » vocat Lupus abbas Ferrariensis, quicum in adolescentia vixerat. Idem epistola 110, « nobilitatis, dignitatis et moderationis apice conspicuum » prædicat, nempe ob dignitatem archicapellani qua præditus erat, unde et « ecclesiasticorum magister » ab eodem auctore dicitur. Frotharius episcopus epist. 11 « excellentissimæ virum nobilitatis et gloriosæ dignitatis apice sublimatum, a Deo electum patrem et magistrum ; » et epist. 16 « inclutum et omni nobilitate præclarum, » compellat, qui et in epistola ecclesiæ Senonensis pro electione Jeremie, « sacris negotiis admodum idoneus et laboriosus » appellatur. Quod res ecclesiasticas hic solus, aut certe cum rege moderaretur. Ad hoc Theganus eum recenset inter

præbendam famulorum eis servientium et de sigale modia nongenta; de vino puro ad eorumdem monachorum et hospitum usum modia duo millia quingenta, præter cervisiam ad usum famulorum; de legumine modia trecenta; de adipe modia triginta quinque; de butyro sestertia triginta; volatilia in Pascha et Natale Domini, etc.,) quæ omnia et ad centum quinquaginta monachorum numerum assignata, minui unquam velat a successoribus abbatibus; argeri vero cupit, ut et multiplicatis opibus, accun-
 dentur et servitii divini cultores, etc.) Subscribunt Aldricus Senonensis, Ebo Rhemensis, Otgarius Moguntinus archiepiscopi; Drogo Mettensis episcopus, Witgarius Taurinensis, Erchanradus Parisiacensis, Jonas Aurelianensis, Heribaldus Antistiodorensis, Tractarius episcopus incerti loci. Actum in monasterio sancti apostolorum principis, excellentissimorumque martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii anno 10 Ludovici serenissimi imperatoris indictione 10. Data xi Kalend. Februarii in Dei nomine feliciter. Hanc autem Hilduini abbatis constitutionem ratam habuit postea uti supra diximus Ludovicus imperator vii Kalend. Septemb. iisdem anno et indictione, et quidem in monasterio Sancti Dionysii. Ex quo intelligitur, ait Mabillonius, animum decimum nonum imperii Ludovici in prædictis Hilduini litteris expressum, repetendum esse ab eo tempore, quo Ludovicus imperii consors a patre dictus est, non a Caroli parentis obitu, qui tantum v Kalendas Februarii accidit. Hilduinus circa eundem animum exstruxit ecclesiam, seu potius oratorium B. Mariæ, quod hactenus visitur in crypta subterranea ad pedes veteris tumuli sancti Dionysii ejusque sociorum, ut patet ex ipsius litteris nonnihil mutilis, quibus huic oratorio, cujus dedicatio Kalendis Novembris facta dicitur, in dotem assignat et viculum, qui Emedonis dicitur et mansum in Aqua picta, ad luminaria suppeditanda, præter ea quæ de thesauro ad pedes sanctorum ex antiqua consuetudine, donabantur. Insuper statuit, ut et ex monachis sancte hujus congregationis octo sibi per vices omni tempore in ea capella tam diurnum quam nocturnum more Romano officium faciant. Et hoc quidem amplius constat ex diplomate Ludovici imperatoris, quo villam pagi Parisiaci vocabulo Mintriacum, *Mitry*, contulit ecclesie, quam et vir venerabilis Hilduinus, abbas religiosus monasterii sancti apostolorum principis, excellentissimorumque martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii, quos imperator speciales protectores suos vocat, ante pedes eorumdem beatissimorum martyrum et ad laudem Dei ac Domini Jesu Christi et in honore sancte et inviolate semper virginis cœli, totiusque mundi reginæ, ac sancti præcursoris Christi, pro imperatoris ejusque conjugis ac proli salute recens edificaverat; ubi et permulta et pretiosissima sanctorum pignora et collocavit. Hæc vero donatio eidem loco facta est ad luminaria et ornamenta ibidem procuranda, eo pacto, ut in purificatione S. Mariæ, ac die martyrii beatissimorum Petri et Pauli, et in solemnitate gloriosissimi martyris Sebastiani, atque in anniversario ipsius imperatoris et dilectæ ejus conjugis Judith, quando ipsi ex hoc mundo decessissent; ex rebus ejus ville monachi ipsius sancti cenobii refectionem habeant, in motis solatiis charitatis, et quæ de rebus ecclesie in solemnitatibus deputatis ex imperiali auctoritate jam habebant, et in iisdem diebus, juxta possibilitatem, pauperum relectio fiat, etc., data xiii Kalendas Februarias anno Christo propitio decimo nono imperii domni Hludovici piissimi Augusti, indictione undecima. Actum Vera Palatio regio. Hilduinus an. 836 Areopagitica scribere aggressus est (ita nominant lucubraciones quas de gestis B. Dionysii contexit), jussus epistola Ludovici Pii, quæ iisdem Areopageticis prefixa reperitur. Eodem anno, cum nuper apud Corbeiam novam relegatus, quasdam

A sanctorum martyrum reliquias Waringo ejus loci abbati, iisdemque monasterii Resbacensis, pollicitus fuisset, corpus sancti Viti pueri ac martyris Lucani, quod Pippino regnante translatum in Franciam, in quadam Parisiensis agri cella Dionysiana asservatum fuerat, eidem concessit, cum assensu imperatoris, episcopi Parisiensis, et nobilium vicinorum. Nithardus, *Historia* lib. 1, auctor est Hilduinum una cum Gerardo Parisiæ civitatis comite an. 838 Carolo fidei suam sacramento firmasse, non 828, uti legitur, errore forsitan typographi, tomo primo *Historie universitatis Parisiensis* pag. 604. Eodem anno visum est Hilduino abbati fratribusque Sandionysianis suffragiorum inire societatem cum Remigianis monachis, qui sacre confederationi ultro assenserunt, si non ipsi primi hujus fuerunt auctores. Editæ sunt hæc de re litteræ ex membrana Remigiana tomo IV *Spicilegii*, pag. 229, et in prob. *Histor. sandion.*, num. 77, in quibus id factum legitur Fulcone Sancti Remigii abbate. Subjiciuntur in veteri membrana nomina monachorum ex monasterio Sancti Dionysii, atque etiam illorum, quibus communio suffragiorum ab eis concessa fuerat, qui *fratres conscripti* aliis dicebantur. Horum in numero primi recensentur Hludovicus imperator, item Hludovicus rex, tum Hilduinus abbas, item Hludovicus abbas, quorum primus Dionysianus abbas erat, alii duo confederati, et forte ex Dionysianis assumpti: quamquam Ludovicus abbas videtur esse Ludovici Augusti frater, qui Hilduino abbati Dionysiano successit, jam alienorum cœnobiorum abbas. Hos sequuntur nomina ejusdem loci monachorum numero 123. Mabillonius tomo II *Annal.*, pag. 608, habet centum viginti septem, quos inter memoratur Godoffredus episcopus. Anno 839, quamdam bonorum factam permutationem Hilduinum inter abbatem Sancti Dionysii et Ermentrudem abbatissam beate Mariæ Jotrensium Ludovicus imperator ratam habuit x Kalendas Februarii, indictione secunda, anno imperii 26. Insequenti anno 27, regnante Ludovico serenissimo Augusto, die nono mensis Februarii, duo nobiles conjuges Lanfridus et Teutgildis varia prædia apud Bidolidum sita contulerunt Hilduino abbati sancti Dionysii, qui mortuo Ludovico die Dominica 20 Junii ejusdem anni 840, dum Lotharius ex Italia integrum, si posset, imperium occupaturus Parisios tendit, una cum Gerardo comite Parisiensi, Carolo frustrata fide, Lothario obviam occurrit; eoque tempore dum frater in fratres insurgit, ac Nortmanni occasionem rati contulerunt devastandi oras maritimas, jamjam Rothomagum expillarunt, Hilduinus Sandionysianum thesaurum in abbatiam Ferrariensem deportari voluit; sed cum Lupus Ferrariensis abbas epistola 110 tutum satis non esse locum admonuisset, quo se verterit Hilduinus, incertum. Sane circa hunc annum 840 exstant in Probationibus *Historie sancti Dionysii*, num. 81 et 84, duo pro valle Tillina, *la Valteline*, in Italia, Lotharii imperatoris indulta sancto Dionysio privilegia precibus Hilduini, horum in primo diplomate dicti simpliciter et Venerabilis abbatis, et in altero et Venerabilis vocati archiepiscopi, sacrie palatii nostri notarii summi. De Hilduini obitu anno variant auctores; Mabillonius non ultra annum 840 vitam produxisse videtur, cui concinit auctor *Historie Genealogice magnatum Franciæ* tomo VI, pagina 242, cum ipsius mortem consignat anno 840. Fallitur autem Jacobus Brolius, cum uno anno ejus obitum antevertit, Astronomo contra testante. Ludovico mortuo Hilduinum abbatem S. Dionysii una cum Gerardo comite Parisiensi, Lothario Parisios accedenti obviam profectum fuisse. Neque minus a vero abesse tam in anno quam in die videtur scriptor *Historie universitatis Parisiensis*, cum tomo primo, pag. 604, mortuum tradit anno 842, die 30 Octobris. In necrologio Sangermanensi ejus tempore scripto notatur ad x Kalendas Decembris, depositio domni Hilduini abbatis, eodemque in

Dionysiano : *Obijt Hilduinus B. Dionysii monachus et abbas ; futurus omni ex parte gloriosus, si Ludovico imperatori et post eum Carolo ejus filio fidem haud fefellisset, ut Lothario assentaretur. Laudatus Brolius, quem secutus est auctor Historiæ universitatîs Parisiensis tomq I, pag. 604, asserit eum se-*

A pultum fuisse in choro Sancti Medardi Suessionensis e regione præcipui altaris, ubi ante dirutam a Calvinistis ecclesiam visebatur adhuc lapis sepulchralis. Quod si ita est, ait Mabillonius, hunc ad obitum usque ejus loci abbatem perseverasse concedendum est.

AREOPAGITICA

SIVE

SANCTI DIONYSII VITA

Jussu Ludovici Pii ab HILDUINO scripta.

(*Ex Burlo.*)

PROLEGOMENA.

I.

Epistola pretissimi Augusti domini Ludovici, ad Hilduinum venerabilem abbatem monasterii sanctissimorum martyrum Dionysii sociorumque ejus, de colligendis in corpus unius textus his quæ in Græcorum historiis ex pretiosissimi martyris Dionysii notitia passim scripta repererat.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi, Ludovicus, divina repropitiante clementia, imperator Augustus, Hilduino, etc. (*Haec epistolam require inter opera Ludovici Pii hujusce Patrologiæ tomo CIV, col. 1326.*)

II.

Rescriptum Hilduini abbatis ad serenissimum imperatorem, dominum Ludovicum. Unde et qualiter sumpta sunt ea quæ in corpus unius textus, secundum jussionem ipsius, redegerat ex Græcorum et Latinorum historiis, de notitia excellentissimi martyris Dionysii.

Domino benignitate admirabili et auctoritatis reverentia honorabili, Ludovico Pio semper Augusto, Hilduinus humilis Christi famulus, et domini mei Dionysii pretiosi, ac sociorum ejus matricularius, vestreque Imperiali dominationi in omnibus devotissimus, præsentem in Christo prosperitatem atque æternæ felicitatis benedictionem optat et gloriam.

I. Exsultavit cor meum in Domino, et exaltatum est cornu meum in Deo meo. Dilatatum est os meum, et gaudebunt labia mea, ut annuntiem præconia domini mei gloriosissimi martyris Dionysii, ab eximio imperatore domino meo jussus, quæ reticere non poteram, etiamsi a quoquam fuisset forte prohibitus, et revera magna mihi est ratio gratulandi, quoniam cumulatius mihi effectum desiderii mei præstare voluit divina dignatio, ut mentis meæ conceptum ei placere cognoscerem, cum quod agere spontaneè disponebat mea humilitas, in agendo data manu auctoritatis, cooperaretur vestra Deo placens sublimitas. Qua de re bonorum operum et spiritualium

B omnium studiorum illum auctorem esse non dubium est, qui quorum inelctat mentes, quo sibi placet ingenio adjuvat actiones. Sed et in hoc valde exsultat spiritus meus in Deo salutari meo, quoniam Christianissimus animus vester sic evidentissime erga se divinæ bonitatis beneficia, et sanctorum cognoscit solatia, et tam promptissime se accensum ostendit circa auctoris et reparatoris sui, seu specialium suffragatorum suorum, venerationem atque obsequium. Non enim sic ab intimis pla anima vestra divina consileretur vera et justa iudicia, nisi se ipsam sancto illuminatam cognosceret spiritu : nec ita devotissime amici Dei bene gesta et dicta, maximæ sagacitatis vestræ prudentia perquireret, nisi summum bonum, a quo et per quem omnia sunt bona, diligeret. Cujus amore religiosa devotio vestra accensa esse dignoscitur, ut Christi militum gloriosos triumphos inquireret. Quos cum noverit, per eorum adjutorium robustius contra vitia vitiorumque auctores pugnabit : quatenus martyrum exempla sectando, qui viriliter certavere et fideliter satis vicere, ad palmam, qua illi munerati sunt, et ipse pertingat. Huc accedit ad voti et sollicitudinis vestræ incitamentum, quia Esdras sanctæ Scripturæ reparator, magnum remunerationis donum exinde apud Deum promeruit, et laudabile sibi nomen apud homines acquisivit.

II. Quocirca et vestræ sedulitatis instantia, cum pro magna antiquitate hujus sanctissimi patris nostri, quantum ad generationem terrenam, et conversionem seu obitum attinet, mira sanctitate et miraculorum prodigiis, orbi pene cuncto innotuit : notitia ipsius paucis nostrorum cognita, plurimis adhuc manens incognita, cum per vestrum studium patuerit, et meritum, ut melius ipsi scitis, grande vobis conciliabitur, et memoriale perpetuum acquiretis. Faciat autem Dominus, ut et nos idonei cooperatores inveniamur, ad bonæ voluntatis vestræ perfectionem, qui tanto sine aliqua hæsitacione vestris jus-